

Gustafskyrkans altare generelt.

Af Karin Bæk, Kunsthistoriker.

Läs även "Alter historik-generelt"

Danmark blev der lavet en ny form for romanske alter i 11-1200 tallet, de gyldne altre, det hedder det naturligvis, fordi de blev guldbelagt eller belagt med forgyldt kobber. Alteret var lavet af træ med mange udskæringer, der enten handlede om Jomfru Marias liv eller også om Jesu liv og død.

Billederne var alle placeret på forsiden af alteret som et antemensale. Disse gyldne altre var ”Retabelaltre” og det er netop her, at alteret i Gustafskyrkan er interessant, idet også det er et retabelalter.

Selve alterbordet er af sort blankpoleret granit og dækket af et antemensale, der følger kirkeårets farver, og en alterdug. Men selve alterets *predella* (*fodstykke*) har inskriptionen IHS Jesus Hominum Salvator, Jesus Menneskets Frelser, men også tolket som de tre første græske bogstaver i Jesu navn eller en tredje tolkning ”In Hoc Signo, Ved dette Tegn”, som Konstantin d. Store så den nat i 312 før sit store slag, Konstantin, som i 325 besluttede, at kristendommen skulle være den vigtigste af alle religioner.

Predellaen på altre symboliserer et reliquieskrin. De fleste altre har et alterbillede, men det har Gustafskyrkans alter ikke. Det har i stedet for en alteropsats helt i lighed med de gamle gyldne altre. Alteret er et *retabelalter*, ordet ”retabel” betyder gentagelse, og hvad er det så, der bliver gentaget? Det er vejen, som Jesus gik, symbolet på vejen til Det himmelske Jerusalem, til Paradis, det er de ord, Jesus sagde til os, hvad han lærte mennesket. Det er kort sagt alt det Jesus var og sagde, medens han gik på jorden. Og det er det, mennesket skal gentage, det er alt det gode, vi skal forsøge at gentage.

Alteropsatsen forestiller Jesus, der hænger på korset, omgivet af sin mor Maria på sin højre side og Johannes, den discipel som Jesus elskede, på sin venstre side. Maria og Johannes er belagt med guld.

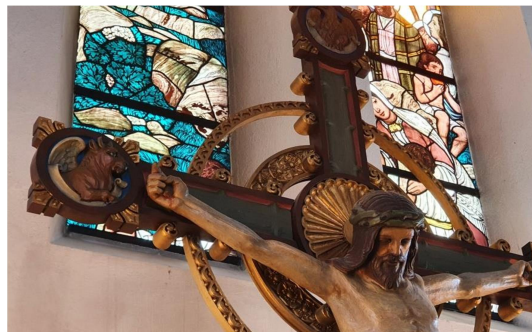
Den venstre bue (set fra menighedens side) er billedet på Jesu fødested Bethlehem og den højre side er billedet på hans dødssted Jerusalem.

Selve alterbordet symboliserer også det slagtealter/slagtebord, hvorpå man lagde offerdyret, der skulle være uden plet og lyde, og ofres til Guds ære, men så kom Jesus og giver sig selv som det evige offerlam, Agnus Dei, og slagtebordet bliver til et spisebord, hvor menneskene nu får del i Kristi legeme og blod, nadveren.

Korset, hvorpå Jesus hænger, bliver et symbol på livets træ: ”Der er en Rose udsprunget fra Davids rod og stamme” og på hver af korsarmene ses yderst et tegn for de fire evangelier: Mættæus som en engel, Markus som en løve, Lukas som en okse og Johannes som en ørn.

Rundt om Jesu hoved ses tre ringe, tre glorier, der kaldes ”treenighedsglorie” og den inderste kaldes ”Kristussolen”.

På hver siden af retabelbuen ses seks roser, den syvende rose fra hver side af retablen er Kristus, roserne er formet som lutherrosen, som går igen flere steder og ligeledes i kirkens tekstiler.

Også på alterskranken ses både rosen og vinklassen, som begge dele er stærke symboler for Kristus og kristendommen.

Når vi langfredag ser op mod alteret ser vi mennesket Jesus hænge der og alt er mørkt i kirken, kun en vase med fem mørkerøde roser står på alteret, som symbolet på hans fem sår, men når vi lørdag nat/påskemorgen kommer i kirken og alt lyset tændes, så er det den opstandne Kristus, der er på korset, som på de gamle gyldne retabelaltre, hvor det er Kristus som Himmelens Konge, vi ser.

Karin Bæk, kunsthistoriker
April 2021